

INTERNATIONAL JOURNAL OF HUMANITIES AND EDUCATION (IJHE),
VOLUME 5, ISSUE 11, P. 535 – 545.

ULUSLARARASI BEŞERİ BİLİMLER VE EĞİTİM DERGİSİ (IJHE), CİLT 5,
SAYI 11, S. 535 – 545.

Tarihsel Süreç İçerisinde Gürcü Milli Kimliği*

Nasiba MIRZAYEVA**

Özet

Sosyal-psikolojik bir fenomen olarak ortaya çıkmış milli kimlik kavramı küreselleşen dünyada devlet gibi sayısız etkiye maruz kalmaktadır. Bu çalışmanın amacı Gürcü milli kimliğinin esas farklılıklarını, dayandığı temel faktörleri, Gürcü araştırmacılarının kimlik üzerine düşüncelerini, olumlu ve olumsuz etkilerini, Gürcü devletinin oluşturulmasındaki rolü ve tarihi süreçteki izlerini ortaya koymaktır. Betimsel yöntemle yapılan incelemede Gürcülerde milli kimlik meselesi coğrafi konuma bağlı olarak antropolojik, dini, dil, tarihi, medeni ve ekonomik faktörlere esaslandığı görülmektedir. Antropolojik olarak milli kimlik kan birliğine dayandırıldığı için Gürcülere göre Kafkasyalılar özdeşdirler. Dini faktör Gürcülerde daha sıkı bir bağ oluşturduğundan bazen Hristiyanlık ve Gürcülük eş anlamlı olarak kabul edilmektedir. Dini kimliğin etkisi güçlü olsa da, tecrübeler bunun kökünde ümmet anlayışı olduğu için birlik oluşturamadığını göstermiştir. Asırlardır korunması için büyük çaba sarf edilmiş Gürcü dili kimliği oluşturan temel nokta olmuştur. Medeni bakımdan ise Gürcü medeniyeti Yunan-Yehuda medeniyetinin sentezi olduğundan eski kökleri vardır. Hiç tesadüfi değildir ki, milli kimliğin araştırılması geçmişteki problemlerin incelenmesiyle mümkün olacaktır. Bu anlamda milliyetçilerin birçoğu geçmişlerini ve soylarını araştırmaya yönelmektedir. Gürcülerde benzer durum kartvel miti esasında oluşmuştur. Bu durum milli devletin oluşturulması için başlıca proje rolünü almış ve şimdiki tarihi süreçlerde de bunun etkisi görülmektedir. Gürcülerde devlet anlayışı hiçbir zaman ikinci sırada olmadığından Gürcü milli kimliği etnik niteliktedir. Bu nedenle sonradan gelen göçmen veya başka etnikten olan nüfusun oranı düşüktür. Milliyetçilik teorisinde bu tür devletler ideal olarak etnik çatışmaları önleyen ve yöneten model olarak görülebilir de Gürcistan için tarihi olaylar tam aksini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Milli kimlik, milliyetçilik, Gürcüler, etnik, savaşlar.

Georgian National Identity In The Historical Process

Abstract

The concept of national identity, which emerged as a social-psychological phenomenon, is exposed to countless influences such as the state in a globalizing world. The aim of this study is to reveal the main differences of the Georgian national identity, the main factors on which it is based, the thoughts of the Georgian researchers on the identity, the positive and negative effects, and the role in the formation of the Georgian state and the traces in the historical process. In the study conducted with descriptive method, it is seen that the issue of national identity in Georgians is based on anthropological, religious, linguistic, historical, civil and economic factors. As anthropological national identity is based on blood unity, Caucasians are identical according to Georgians. Since the religious factor creates a tighter connection in Georgians, Christianity and Georgianism are sometimes considered to be synonymous. Although the influence of religious identity is strong, experience has shown that it does not form unity because it is the understanding of ummah in the root. The Georgian language has been the main point that has made great efforts to protect it for centuries. In terms of civilization, Georgian civilization has old roots as it is the synthesis of greek-yehuda civilization. It is no coincidence that the investigation of national identity will be possible by examining past problems. In this sense, many nationalists tend to study their past and descendants. A similar situation in Georgians was formed on the basis of the cartel myth. This situation has taken the role of the main project for the creation of the national state and its effect is seen in the current historical processes. The Georgian national identity is ethnic, since the state is never the second in the Georgian. Therefore, the proportion of the subsequent immigrants or other ethnicities is low. In the theory of nationalism, such states are ideally seen as models that prevent and manage ethnic conflicts, but for Georgia, historical events are exactly the opposite.

Key words: National identity, nationalism, Georgians, ethnic, wars.

* Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi II. Dil ve Kültür Çalışmaları Öğrenci Sempozyumu'nda sunulmuş bildiridir.

** Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih bölümü, Genel Türk Tarihi anabilim dalı yüksek lisans öğrencisi. E-mail: nasiba.mirza.77@gmail.com.

Giriş

Etnik köken gibi, "ulus" kavramı bilim adamları arasında tam bir tanım kazanamamıştır ve bu yönüyle tartışmalar devam etmektedir. Günlük kullanımda ve akademik sözlüklerde "ulus" terimi etnik gruba, ülkeye veya devlete eşdeğer olarak adlandırılmıştır. Bazı araştırmacılar bu terimin “etnik grup” kavramının tanımı için de geçerli olduğunu öne sürmüşlerdir. Örneğin, araştırmacı Tamir ulusu “kardeşlik hissini ayırdığı, ortak köken ve şecereye sahip topluluk” gibi tanımlamıştır. Araştırmacı eserinde bazen ulus kavramını devlete eşdeğer olarak da kullanmıştır. Avrupa dillerinde milliyetçilik kavramı, Orta Çağ'dan günümüze kadar farklı şekillerde kullanılmıştır. Bazı durumlarda, bu kavrama göçmenler de dahil edilmiştir. Açıklık dönemindeki filozoflar bu terimi ulusları (milletleri) tanımlamak için kullanmışlardır. Bu bakımdan bazen millet özel nitelikteydi. Fransız Devrimi (1789-1799) ile birlikte, her milletin kendi topraklarına sahip olduğu ve diğer milletlerin de bunu talep etme hakkına sahip olduğu düşüncesi yayılmaya başlamıştı. Böylece, devrim egemenlik taraftarı gibi bu terimin yeni tanımını ortaya koymuş oldu. İşte bundan sonra ulus (millet) kavramı, devlet kavramı ile daha yoğun şekilde kullanıldı. 19. yüzyılın sonlarında Avrupa ulusal (milli) devletlere parçalandı. Artık geçmiş devletlerden farklı olarak milli devletlerde siyasi, coğrafi, kültürel seviye bu topraklarda yaşayan ve aynı medeniyeti paylaşan vatandaşlarla uyumluydu. Elbette bu durum, farklı gruplara mensup olduğu için aynı konumda duramayan eski devlet kuruluşlarından tamamen farklıydı (Gellner, 1998: 22). Ulusal (milli) devlette kilit unsur, bir milletin medeniyetinin onun politikası ile uyum sağlaması ve devlet içinde ister medeni olsun, isterse de siyasi birliğin oluşturulmasıydı (Wright, 2000: 3). Fakat bu, ulus kavramı ile ulusal devlet anlayışının uyumlu olduğu anlamına gelmez. Buradaki tüm halkların temsilcileri, tek bir toplum kurmanın gerekliliğini anlıyor ve bu zorunluluktan birliği yaratma duygusu ortaya çıkıyor. Ulus ortak bir kültüre, değere ve sembollere sahip olduğu zaman, ulusal devlet ortak kültürün, değerlerin ve sembollerin oluşturulmasını ileri sürer (Guibernau, 2005: 47-48). Siyasi özerkliği elde etme girişimi, etnik grup ile ulus arasındaki temel farktır. Bu nedenle, etnik grup ulus olarak kabul edilemediğinden, ulusal devlet de ulus olarak kabul edilemez. Birçok araştırmacı, ortak kültür ve uygun alanda kendini tanımlamayı milletin temel özellikleri arasında olduğunu düşünmüştür. Örneğin, A.Smith ulusu ortak bir ismi, tarihi, efsaneleri, tarihi hafızayı, kültürü, ekonomiyi, hak ve sorumlulukları paylaşan kitle olarak tanımlamıştır (A. D. Smith, 1991: 14). Nodia'ya göre ise millet “kendini belirleme ideolojisi etrafında birleşmiş insan topluluğudur” (Nodia, 1994: 11). Bazı araştırmacılar özellikle kendini belirlemenin toprak üzerinde olması gerektiğini vurgulamaktadır ve bu faktör milleti diğer gruplardan ayırmaktadır. Buna bağlı olarak milliyetçilik terimi de birçok anlam kazanmıştır. Bazıları için, bu sadece siyasi prensip, bazılarının düşüncesine göre etnik kimliğin genişletilmiş bir şekli, bazılarının göre ise, vatanseverliktir.

1. Post-Sovyet mekanında milli kimlik ve milliyetçilik kavramı.

Post-Sovyet dünyasında bilim adamları arasında hala vatanseverlikle milliyetçiliğin aynı anlam taşıyıp taşımadığı konusunda tartışmalar devam etmektedir (Berdzenishvili, 2005: 60-75). Çoğunluğa göre, vatanseverlik devlete, milliyetçilik ise millete bağlılıktır (Roshwald, 2006: 4). Lakin, bir devletin sadece bir etnik gruptan oluşmasının günümüzde imkansız olduğu açıktır. Milliyetçilik ve vatanseverlik arasındaki farkın belirlenmesi hem Sovyet hem de Post-Sovyet Gürcü milliyetçiliğinin netleştirilmesi için şarttır. Çünkü birçok kitapta milliyetçilik burjuva ideolojisi olarak geçiyor. Böyle bir açıklamaya daha çok Sovyet ansiklopedilerinde ve sözlüklerinde rastlanabiliyor. Son olarak, birçok teorisyen bu tür terimler için tek bir açıklama yapmanın imkânsız olduğuna inanmaktadır. Bu, millet ve milliyetçilik kavramına olan farklı yaklaşımlara değil, dünyanın farklı köşelerinde milliyetçiliğin farklı unsurlarda olmasına bağlıdır. A. Smith'in anlattığı gibi, komünizmin çöküşü ile bazı Post-Sovyet ülkelerinin milli seçkinleri etnik miras ve efsanelerine geri dönebildiler (Smith, 2002: 78). Lakin uzun zaman önce mahvedilmiş milliyetçilik anlayışının geri kazanılması etnik çatışmaları şiddetlendirmeye başladı. Bazı araştırmacılar, bu olayları formüle etmek için etnik semboller ve efsaneleri kullanan milli liderleri suçluyorlar. Ancak, bu liderler yönetici seçkinler ile toplum arasındaki ilişkilerin oldukça karmaşık olduğuna inanmaktadır. İktidardaki seçkinler yeni bir ulusal kimliğin oluşumunda aktif bir rol oynamaktadır, ancak aynı zamanda soydaşlarını da aldatmaktadırlar. Buradaki duygusal ve kültürel baskı iki yönlü bir etki göstermektedir. Bu süreçte dinin uyanışı alışılmadık bir durum değil, çünkü geçmiş birçok efsane belirli bir etnik grubun dini misyonuyla ilişkilidir. Pek çok durumda, milliyetçi liderler etnik grubun seçilmişliği konusunu ortaya getiriyorlar. Eğer geçmişte bu tür efsaneler sadece dinle ilgiliyse, bugün bu özelliğinin yanı sıra daha derin anlamda olup değer duygusu taşıyarak aynı toplumun istisna olduğunu iddia etmektedir (Smith, 2002: 98).

Yeni bağımsızlık kazanmış ülkelerde, ulus oluşturma sürecinde etnik ve sivil unsurların sembiyoz* gelişimi veya onlar arasındaki rekabet daha belirgin hale gelmektedir. Sonuncusu Gürcistan için daha çok günceldir. Bu anlamda, Gürcistan devlet olma sürecindeki etnik ve sivil unsurlar arasındaki etkileşimlerin incelenmesi bakımından iyi bir örnek olarak görülebilir.

2. Gürcistan`da milli kimliğin oluşma süreci.

Yüzyıllar boyunca büyük işgaller sırasında Gürcistan birçok devlet arasında tampon devlet rolünü oynamıştır. Hristiyanlıktan önce şimdiki Gürcistan`ın olduğu Kartli-İberia krallığı eski

* Genel ve özgün anlamıyla "yaşama" demektir, yaşamak için birbirine tutunma şeklinde tanımlanmaktadır.

Mirzayeva, N.

Yunan`la batı`da, Persler`le ise doğu`da komşuydu. I. yüzyılda Gürcistan Bizans ve Persler arasında bölündü. Hristiyan olduğu için Bizans`a dini bakımından daha yakın olmasına rağmen, 1453 İstanbul fethinden sonra hristiyan dünyasından ayrı düşmüş oldu. Müslüman devletler arasında kalması Gürcistan`ın milli kimliğinin din üzerinden yürütülmesine sebebiyet verdi. Bu yüzden Gürcistan hep hristiyan Batı`dan yardım arayışında olmuştur. Sulhan-Saba Orbeliani`nin* yardım için elçi olarak Fransa`ya gidişini, sonraki yüzyıllarda Müslümanlardan asılı durumda olmaması için Rusya`ya sığınma yolunu seçmesini* bu arayışa misal olarak gösterebiliriz. Sonuncu seçim Gürcistan için bağımsızlığının tamamen kaybına neden olmuşsa da, 1917 Bolşevik Devrimi ile Batı ideolojisi canlanabilmiştir. Burada belirtmemiz gereken esas husus Gürcistan`a Batı ideolojisinin eğitim vasıtasıyla gelmesidir. XIX yüzyılın başlarında Rusya eğitilmiş gençlerden ibaret “tergdaleulni*” (Gürcüce: თერგდალეულნი) kitlesi Avrupa ideolojisini ülkeye getirmişti (Nodia, 2009: 85).

1980`lerin sonunda, “kartveloba” terim olarak resmi veya gayri resmi şekilde Gürcü tarihini, kültürünü, dilini, topraklarını ifade etmeye başladı. Bu terimin arkasındaki ideoloji, Orta Çağ`daki Gürcü ideolojisi ile denk gelmiştir. Ancak bir fark vardı, artık seçkin tabakanın değil, tüm toplumun ideolojisine çevrilmişti. Sovyetler Birliği`ndeki kurumsallaşmış eğitim sistemi tüm Gürcülere yayılarak iyi eğitilmiş bir nesilin yetişmesine neden olmuştu. Tam da bu faktör başlangıcını XIX yüzyıldan almış milli kimliğin oluşturulması sürecini modern çağda tamamlamıştır.

On dokuzuncu yüzyılda, milliyetçi hareketin lideri İlya Çavçavadze, milleti toplumun laikliği ile ilişkilendirmiştir. Yirminci yüzyılda Gürcüler ateistti, ancak 1980`lerde kimliğin dini bileşeni ulusal bileşene bağlı olmaya başladı. Aslında bununla 1980`lerde oluşum sürecini tamamlayan milliyetçilik, kilisenin tarih sahnesine dönmesine imkan sunmuş oldu (Nodia, 2009: 90) Hatta buna bağlı olarak 1980-1990`larda "gerçek" Gürcünün sadece ortodoks Hristiyan Gürcüler olduğuna dair bir fikir yayılmıştı. Elbette, Acara`da yaşayan Müslüman Gürcüler için bu durum büyük bir sorun oluşturmuş oldu (Pelkmans, 2006: 122). İlya Çavçavadze, her ne kadar garip bile olsa, 1887`de Ortodoks Kilisesi`nden uzaklaştırılmıştı, ancak onun "dil, vatan ve inanç" kavramları milliyetçiliğin sloganı olarak kabul edilmişti. O zamandan beri, kilise ulusal kimliği kendisine tabi ederek üstünlük kazanmaya başladı. Zamanla Gürcülük projesi içinde oluşan iki kol (sivil ve etnik-dini) arasında rekabet ortaya çıktı. M. Gorbaçov`un reformları Sovyet milliyetçiliğinin siyasallaşmasına yol açtı. Geçtiğimiz yıllarda, Gürcistan`da dil ve kültürel kimlik çoktan oluşmuştu ve 1980`lerde ulusal

* Gürcü şair, yazar ve diplomat. Kartli Krallığı`nın VI. Vahtang döneminde Fransa ve Vatikan`da elçiliğini yapmıştır. Doğum ve ölüm tarihi: 1658-1725.

* 1783 yılında imzalanmış Georgiyevsk Antlaşması`ndan bahs edilmektedir. Bu anlaşmaya göre, Gürcistan Rusya`nın koruması altına girmiştir.

* Kelimenin harfi anlamı: “Terek ırmağının suyunu içenler” demektir. XIX yüzyılda Rusya`da eğitim gören gençler Gürcistan tarihinde bu adla geçmektedir.

hareketler büyüyerek bağımsızlık mücadelesi haline geldi. Gürcistan'da bu hareket entegre eden potansiyel bir güç olmayı başarmıştı (Christophe, 2002: 149). Bu anlamda, Gürcistan, Litvanya'dan sonra komünist liderlerini milli hareket lideri ile değişen ve bununla bağımsızlığını talep eden ülkeye çevrilmişti. Üç yıl devameden (1918-1921) bağımsızlık dışında, Gürcüler, neredeyse iki yüz yıl süren Rus yönetiminden sonra "kartveloba" ideolojisi ile yeniden siyasi kimliklerini kurarak bağımsızlık kazanabilmişlerdi.

2.1 Zviad Gamsahurdia dönemi

1990-1991'de bu fikrin yeniden kurulmasında ve Gürcülerin efsanelerinin tekrar hatırlatılmasında Z.Gamsahurdia özel bir rol oynamıştı. A.D.Smith'in de söylediği gibi günümüzde milliyetçilik milli vazife ve geleceğe olan inanca dayandırılmıştır. Çavçavadze'nin geleceğe yönelik laik projesi, Zviad Gamsahurdia tarafından geçmişe dayalı dini bir projeye dönüştürülmüştür. Gamsahurdiya'nın nutuklarından belli oluyor ki, onun bu yönde ilerlemesinin asıl sebebi o zamanlarda Gürcü Ortodoks Kilisesi'nin Gürcü birliğini ve topraklarının bütünlüğünü koruyabilecek tek unsur olarak görülmesindeydi. Gürcü tarihçiliğinin de aynı zamanda ortodoks Hristiyanlığını Gürcülüğün muhafaza edilmesinde ve düşman Müslümanlar arasında kaybolmasını engellemesinde temel olarak gördüğünü belirtmeliyiz. Kilisenin ortak kimliğin, özellikle de dilin korunmasında önemli bir rol oynadığı doğrudur. Lakin önemli bir meseleye değinmek gerekiyor ki, Gürcistan bağımsızlık kazandığı arefede vatandaşların dikkat çekecek derecede çoğu Gürcü dilinde konuşamıyordu. Milli azınlıklar, Rus politikasının aracı olarak görülüp Gürcü dilini ve kültürünü yıkılmakla suçlanmıştır. Gamsahurdia'nın milli azınlıklara karşı tolerans göstermeyen davranışı potansiyel bir çatışma yaratabilirdi. 1990'ların başında, medya ulusal ırkçı makaleler yayımlamış, milli azınlıkları "hain" adlandırılmıştır. Ayrıca, Gamsahurdia'nın "Gürcistan Gürcüler içindir" olarak bilinen sloganı, mevcut durumu açıklamak için yeterlidir. Gamsahurdia "Yuvarlak Masa" (მრგვალი მაგიდა- [mrqvali magida]) Partisi'nin siyasi programını etnik mitlere dayanarak hazırlamıştı. Parti seçimlerde zafer kazandıktan sonra bile, böyle modern bir toplumu idare etmelerine rağmen yine de laik olma eğiliminde bulunmamış, aksine bir çok dini bayramı milli bayram ilan etmişlerdir. Artık burada komünist ulusal yönünün milli şovenizme geçit yapmaya başladığını görüyoruz. Gamsahurdia, Gürcistan devletiyle kilise arasındaki tarihi ilişkileri vurgulamaya başladı. "*Gürcü milleti, kendi yaşam tarzı, yeri ve diline göre seçilmiştir. Gürcistan'ın kaderi, Kutsal Bakire Meryem'in himayesinde olacak şekilde yazılmıştır*" diyen Gamsahurdia'nın temel ideolojisi bu idi (Alasania, 2006: 117). Gamsahurdia'ya göre, Kartveloba ideolojisi mutlak şekilde kendisinde Ortodoks Hristiyanlığını taşımalıydı, bununla Gürcü milleti daha 10. yüzyılda İoann Zosima'nın söylediklerini yerine getirmiş olacaktı. Başkan olarak seçildiği yıl, Gamsahurdia İoann Zosime'nin "Gürcü Dilinin alkışı ve şöhreti" adlı marşını "Mektuplar ve

Mirzayeva, N.

Deneme” adlı eserinde yayınlamıştı. Bunu yaparak, Gamsahurdia göstermeğe çalışıyordu ki, Gürcüler Hristiyan halklar içinden seçildiğini için Gürcü dili “ikinci dönüş”e kadar korunmuştur. Gamsahurdia'nın politik yönü, Gürcü Kilisesi ve dilin devlet bağımsızlığının restorasyonu için temel koşullardan biri olduğunu gösterdi. Bu nedenle milliyetçi projesi, eski bir kolektif birliği inşa edebilecek ahlaki değerler üzerindeydi. Dönemin diğer milliyetçi hareket liderlerinden biri olan İrakli Batiaşvili, "*Gürcü olarak Hristiyan olmayı kendime borç biliyorum*" demişti. Ekonomik sorunların çözümüne ve mevcut duruma Gamsahurdia hükümeti tarafından olan ilgisizlik Gürcistan'ın tarihi fırsatını değerlendirip milli bir devlet kurulmasını engelledi. Dini fundamentalizm (köktendincilik) ekstremizmin (aşırılıkçılığın) derinleşmesine yol açtı. Bu da azınlıklar arasında çatışmalara neden oldu ve Rusya azınlıklara askeri yardım sağladı (Silogava ve Shengelia, 2007: 245-246). Onun şovenizminin muhalifleri olan kuvveler Gamsahurdia'yayı "diktatör", "faşist" olarak adlandırmıştır (Nodia, 1995: 107). Aralık 1991'de Gamsahurdia, bu güçlerin tutuklanmasını emretse de, hükümet binası önünde silahlı bir çatışma sonucu Gamsahurdia başkenti terk etmek zorunda kalmıştı (Silogava ve Shengelia, 2007: 246).

2.2 Eduard Şevardnadze dönemi

Gürcistan Komünist Partisi Genel Sekreteri ve M.Gorbaçov döneminde, Dışişleri Bakanı olmuş Eduard Şevardnadze hakimiyete geldi. Uluslararası arenadaki itibarından dolayı Batı'dan gelebilecek eleştiriden kaçmayı başaran yeni liderin asıl görevi, ekonomik durumu normale getirmek, tüm Gürcistan topraklarını kontrol altına almak ve azınlıklarla olan ilişkileri düzenlemektir. Onun hakimiyeti zamanı Gürcistan Abhazya ve Acaristan'ın kontrolünü neredeyse kaybetti ve üstelik 1992'de meydana gelen Abhazya ile savaşta yenildi. Halkın karşı çıkmasına rağmen, Bağımsız Devletler Birliği (BDB) üyesi oldu, üstelik onun rızası ile Rus askeri üsleri ülke arazisinde yerleştirildi (Gachechiladze, 1997: 58). 1995'te Şevardnadze'nin cumhurbaşkanı seçildiği zaman Abhazya ve Güney Osetya de-fakto bağımsızlık kazandılar. Deneyimli bir politikacı olarak, Şevardnadze ortodoksluk kartını daha dikkatli şekilde kullanmaya başladı. 1992 yılında halka açık bir şekilde vaftiz edildi ve Georgiy adını aldı. Ulusal kimlik konusuna gelince, Şevardnadze zamanında, "Gürcü geni" siyasi düzeyde daha önemli olmaya başladı (Nodia, 2009: 92). Gamsahurdia'nın aksine, Şevardnadze, Gürcü tarihine Büyük İpek Yolu tarihi olarak bakmaya başladı. Yani, bu fikrin temelinde asıl mesele Gürcü kültürünün Doğu ve Batı kültürünün kavşak noktasında bulunmasıydı. Filozof Gigi Tevzadze bu fikrin 20. yüzyılın başlarında ortaya çıktığını ve 1970'lerde Gürcü alimler arasında yayıldığını belirtmiştir (Tevzadze, 2009). Gül Devrimi liderlerinin bu fikri sürdürmeye ve yaymaya devam ettiğini belirtmek önemlidir. Gerçekten de, Şevardnadze'nin fikri faydalı sayılabilir. Bu anlamda, Gürcistan, Doğu ve Batı'yı Hazar

petrolüne bağlayan sınır ötesi transit yolların merkezi olan yeni misyonunu uygulamaya başladı. Artık Gürcistan hem siyasi, hem de ekonomik alanlarda Batı ülkelerinden, özellikle de ABD'den destek almaya başladı. Sivil toplum güçlenmeye, siyaset ise Batı'ya yöneldi. Bununla birlikte, dini azınlıkların (özellikle Yehova'nın Şahitlerine karşı) izlenmesi ve onlara karşı muhalefet ağırlaştırılmakta devam etti (Kiknadze, 2008: 330). Örneğin, patrik "tarihi olmayan" dini tarikatların kaldırılması çağrısında bulunmuştu, çünkü patriğin düşüncesine göre onlar Gürcistan'ın kimliğini tehdit altında tutuyorlardı (İlia II, 1999). Ekim 2002'de, Şevardnadze ve II İlia, Gürcistan'daki Pavloslav Kilisesi'nin ayrıcalıklarını güvence altına alan bir konsorsiyum imzaladı. Bir yıl sonra, cumhurbaşkanı, iki egemen devlet olarak Gürcistan'da Vatikan ile ibadet özgürlüğü konusunda bir antlaşma imzalanacağını açıkladı. Ortodoks Kilisesi, bütün kilise-devlet ilişkilerinin kilisenin kontrolünde olduğuna işaret ederek anlaşmayı eleştirdi. Bazı keşişler ve üst düzey yetkililer, bu anlaşmanın imzalanmasını önlemek için devlet binasının karşısında protesto etmeye başlamışlardı. Başlıca sloganlar "Gürcistan'ı bırak!", "Vatikansız Gürcistan" idi. İki ay içinde Gül Devrimi gerçekleşti ve Şevardnadze'nin istifası talep edildi. Bu noktada, II. İlia Başkanı desteklemedi (Crego, 2007: 15). Bu durumda, bir ulusal kimliğin oluşumunda iki farklı proje olduğu çoktan anlaşıldı: milliyetçiliği etnik köken olarak gören ve onu medeniyetle eşanlamlı olarak görüp Batı yönünde bakanlar. Gürcüler'in ulusal kimliğe bu kadar dikkatli yaklaşması, azınlıkların vatandaşlık imkânlarını tam olarak kullanmalarını engelledi. Devlet düzeyinde temsil eksikliği ile birlikte, Gamsahurdia zamanında, Gürcistan'daki tam hukukta vatandaşlık imkânlarından yalnızca Gürcüler yararlanabilirlerdi. Şevardnadze'nin 1995 Anayasasını kabul etmesi ile, dil, din, etnik kökeninden asılı olmadan tüm vatandaşları eşit tutan madde olsa da, milli azınlıklara olan güvensizlik gittikçe derinleşmişti. Lakin Kvemo Kartli ve Samtskhe-Cavahetia'da çatışma gözlenmedi. Bu yüzden Şevardnadze'nin hakimiyeti ülkede dengeleme ve istikrarın teminatı yollarının araniş devri olarak değerlendirilebilir. Bu dönemde birçok Gürcistan vatandaşı ülkeyi terk etmek zorunda kalmıştı.

2.3 Mihail Saakaşvili dönemi

Batı'da eğitim görmüş ve yeni bir Gürcistan yaratmaya kararlı olan M.Saakaşvili'ye göre Gürcistan bir modele dönüştürülmeliydi. Gürcistan, yalnızca Gürcülerin değil, aynı zamanda bu bölgede yaşayan tüm diğer ulusal azınlıkların da vatani olmalıydı. Fikir her ne kadar mükemmel olsa da, mevcut durumla uyuşmadığında icrası zorlaşıyor, üstelik bu fikrini alt üst edebilecek zayıf noktani bilen bir düşmanın varsa. Elbette, 2008 savaşı, Rusya'yı hala SSCB olarak gören Gürcüler için trajikti. Çünkü bölge millet için büyük öneme sahiptir. Saakaşvili hükümetinin gündeme getirdiği kilit konulardan biri, dini özgürlüğün anayasa ile güvence altına alınması olmuştur. Bu maddede (Madde IX), Gürcistan'daki Ortodoks Kilisesi'nin özel rolü belirtilmiştir. Ancak cumhurbaşkanının resmi ilanından iki yıl sonra, onun fikri etnik

Mirzayeva, N.

merkeziyetçi milliyetçiliğe çevrildi. Bu, o zamanlar bazı partilerin aşırı milliyetçi ve muhafazakar bir pozisyon olarak halk arasında popülerlik kazanmasına bağlı olabilirdi. Saakaşvili iktidara geldiğinde Gürcistan için yeni bayrak kabul edildi. Bazı araştırmacıların düşüncesine göre, Saakaşvili resmi yemin törenini Kurucu Davud'un mezarı olan Gelati manastırında boşuna geçirmemişti (Andronikashvili ve Maisuradze, 2010: 5). Muhtemelen, kilisenin mevcut gücünden, çatışma durumundan çıkmanın bir yolu olarak yararlanmaya çalışmıştı.

Sonuç

Son yüzyıldaki gelişmeler artık birçok halkın siyasi ve medeni hayatında milli ideolojisinin güçlenerek başrole sahip olduğunu göstermiştir. Millet ve devlet siyasi biçimde yeni roller kazandığı için milli kimliğin belirlenmesi önem taşımaya başlamıştır. Özellikle 1980'lerden itibaren dünyada siyasi düzenin değişmesi milli devletlerin tutumunda değişikliğe sebebiyet vermiştir. Günümüzde küreselleşen dünya mevcut tahribatlardan korunmak için milliyetçiliğe sığınmayı tek çare olarak benimsemiştir. Böylece, makalede Gürcü milli kimliğinin tarihsel süreç içerisinde gelişimi ana temalarıyla ortaya koyuldu. Daha hristiyanlıktan önce tarihi olayların akışına göre milli kimliğini din üzerinden yürütmeye çalışan Gürcistan'ın bu gün dış politikada bile hangi sebepten dolayı Batı hattını seçmesi artık anlaşılmaktadır. İ.Çavçavadze'yi Gürcü milletinin ideolojisinin yaratıcısı olarak göstersek de, Gürcü halkı için onun yaptıkları bundan çok daha fazladır. XIX yüzyıldan beri gelişmekte olan Gürcü milli kimliği tarihine tesir edebilecek güçtedir. Gürcü kimliğini tarihsel olarak SSCB'den önce ve sonra olmak üzere iki aşamaya ayırabiliriz. Sovyet dönemi ve ondan sonraki olaylar Gürcülerin tarihi hafızasına zarar vermiştir. Bunun sonucudur ki, bu gün de modern Gürcistan milli kimliğini muhafaza etmek yolunda büyük çaba sarf etmektedir.

Kaynakça

Alasania, G. (2006). Twenty centuries of Christianity in Georgia. *IBSU International Refereed Multi-disciplinary Scientific Journal*, 1, 117-129.

Andronikashvili, Z. & Maisuradze, G. (2010). Secularization and its vicissitudes in Georgia. *Identity Studies*, 2, 5-17.

Berdzenishvili, L. (2005). patriotizmi, natsionalizmi da identobis skhivadaskhva done. In: Z. Kiknadze (ed), *sakartvelo atastsleulta gasakarze*. Tbilisi: Arete, pp. 60-75.

Christophe, B. (2002). When is a Nation? Comparing Lithuania and Georgia.

- Crego, P. (2007). Living on the Edge. *Religion in Eastern Europe*, 27/2, 2-21.
- Gachechiladze, R. (1997). *The New Georgia: Space, Society, Politics*. London: UCL Press.
- Guibernau, M. (2005). *Nationalism*. Cambridge: Polity Press.
- Gellner, E. (1998). *Nationalism*. London: Phoenix.
- Iliia II (1999). Speech in Parliament, 27 April. In: M. Vachnadze & M. Guruli (2004).
sakartvelos istoria (XIX saukunis damdegidan XXI saukunis damdegamde). Tbilisi:
Tbilisi University Press.
- Kiknadze, Z. (ed.). (2008). *Religiebi sakartveloshi*. Tbilisi: UNDP Press.
- Nodia, G. (1994). Nationalism and Democracy. In: L. Diamond & M. F. Plattner (eds.),
Nationalism, Ethnic Conflict and Democracy. Baltimore, MA: Johns Hopkins
University Press, pp. 3-22.
- Nodia, G. (1995). Georgia's Identity Crisis. *Journal of Democracy*, 6/1, 104-116.
- Nodia, G. (2009). Components of the Georgian National Idea: an Outline. *Identity Studies*, 1,
84-101.
- Pelkmans, M. (2006). *Defending the Border. Identity, Religion, and Modernity in the
Republic of Georgia*. Ithaca and London: Cornell University Press.
- Roshwald, A. (2006). *The Endurance of Nationalism*. Cambridge: Cambridge University
Press.
- Silogava, V. & Shengelia, K. (2007). *History of Georgia*. Tbilisi: Caucasus University
Publishing House.
- Smith, A. D. (1991). *National Identity*. Reno and Las Vegas: University of Nevada Press.
- Smith, A. D. (2002). *Nations and Nationalism in a Global Era*. Cambridge: Polity Press.
- Tamir, Y. (1995). The Enigma of Nationalism. *World Politics*, 47/3, 418-440.
- Tevzadze, G. (2009). At the Crossroads of European and Asian Cultures: How Identity
Construct was Transformed into a Geopolitical Constant. *Paper presented at the
Harriman Institute symposium*, 2 May, 2009.
- Wright, S. (2000). *Community and Communication: The Role of Language in Nation State
Building and European Integration*. Clevedon: Multilingual Matters.

Extended Abstract

Research Problem

Nationalism and national identity are one of the important topics of history. As a social-psychological phenomenon national identity is exposed to countless influences such as the state. The concept of national identity emerged by French Revolution has not gained a definition among scientists. As we know there is a difference between ethnic group, nation and national state. Effort to obtain political autonomy is a main difference here. So as the ethnic group cannot be considered a nation, the national state cannot be accepted as a nation. The aim of this study is to present the struggle of Georgian nation for independence after Russian invasion and to explain the conditions of the period, formation and development processes of Georgian national identity. In the study conducted with descriptive method, it is seen that the issue of national identity in Georgians is based on anthropological, religious, linguistic, historical, civil and economic factors. The issues identified are classified under the necessary headings. These issues have been discussed in detail in all aspects.

Research Questions

What is a meaning of nation?

What is a difference between nation, nationality, ethnic groups and national identity?

How did the national identity in the Post-Soviet space and what are the main features of its?

What is a place and importance of the Georgian national identity in the history?

How did the phases of the Georgian national identity and the development process take place?

What are the consequences of the Georgian national identity in the historical processes?

Literature Review

This work is based on materials about nationalism and national identity. In this study, previous studies on the nationalism and national identity were used. It also uses secondary sources in Georgian and Western academic literature. The main part of research was conducted in libraries. In the article, the explanation has been increased.

Methodology

The research was done in descriptive method. The first method is to determine the resources to be used according to the subject of the study applied. Resource screening has been done as a priority. Identified sources have been provided. The resources provided were examined and criticized by a rigorous study. Reliability and accuracy of resources have been investigated. The accuracy of the specified resources is selected for use. Then, the topics that will be used

in the article are classified as headings by using the coding method. These classified resources are listed according to the priority of the issue.

Conclusion

The developments in the last century have shown that the national ideology has strengthened the political and civil life of many peoples. Since the nation and the state have gained new roles in the political form, the determination of the national identity has become important. The change of the political order in the world, especially since the 1980s, caused a change in the attitude of the national states. Today, the globalizing world has left the nationalist refuge as the only way to protect itself from the destruction. Thus, the main themes of the development of Georgian national identity within the historical period were put forward the article. According to the flow of historical events from earlier Christianity, Georgia is trying to execute its national identity through religion. The facts analyzed above reveal the authenticity of the Georgian people. The influence of developing Georgian national identity since the XIX century. We can divide the Georgian identity into two stages from pre- to Post-Soviet nationalism. The historical process shows that the events of the Soviet period and its aftermath have damaged the memory of the Georgians. The result is that today modern Georgia is making great efforts to maintain its national identity. The information obtained as a result of the article was the answer to the questions posed in the study.